

Waldorfská základní škola Ratolest z.s.
náměstí Míru 11, Rataje nad Sázavou, 28507
IČO 220 71342

Minimální preventivní program

Obecná ustanovení

pro školní rok 2025/2026

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM PRO ŠKOLNÍ ROK 2025/2026 – OBECNÁ USTANOVENÍ

*„Myslíš-li na rok dopředu, zasad' zrno, myslíš-li na pět let dopředu, zasad' strom,
myslíš-li na celý život, vychovávej.“*

J. A. Komenský

1. ÚVOD

Minimální preventivní program (dále MPP) je součástí výchovně vzdělávacího programu školy. Cílem MPP je především zvýšení odolnosti dětí proti sociálně patologickým jevům, které narušují zdravý osobnostní a sociální vývoj mladé generace. Primární prevence sociálně patologických jevů (dále SPJ) je nedílnou součástí výchovně vzdělávacího programu a informačního procesu školy. Jedná se tedy celoroční program zaměřený na osobnostní a sociální rozvoj v sociálně komunikativních dovednostech.

Týká se žáků a pedagogických pracovníků školy i všech osob zapojených do školní práce. Cílem programu je také udržení zdravého klimatu školy s minimem kázeňských problémů ve škole i mimo ni. Dále by měl pomoci vést děti k zásadám zdravého životního stylu a nabízet vhodné a kvalitní volnočasové aktivity.

2. VÝCHODISKA MINIMÁLNÍHO PREVENTIVNÍHO PROGRAMU

Východiska MPP plně korespondují s východisky Školního vzdělávacího programu (dále ŠVP).

Škola sídlí v prvním patře historické budovy bývalé ZŠ v Ratajích nad Sázavou. Prostorové, materiální, technické a hygienické podmínky odpovídají potřebám realizace RVP ZV.

Škola má k dispozici 3 kmenové učebny vybavené funkčním zařízením, prostory pro školní družinu, prostory pro uložení pomůcek a přípravnou práci učitele, prostory pro odkládání oděvu a obuvi, prostory pro osobní hygienu žáků a učitelů, prostory pro společné stravování.

Školní družina je základním článkem zařízení výchovy mimo vyučování. Školní družina není pokračováním školního vyučování, ani ho nikterak nenahrazuje. Hlavním posláním je zabezpečení zájmové činnosti, odpočinku a relaxace žáků. Vhodné střídání práce a odpočinku přispívá k odstranění únavy z předchozí školní činnosti, učí děti ušlechtilé zábavě, pomáhá uspokojovat a rozvíjet jejich kulturní potřeby a rozmanité zájmy. Svým zaměřením je činnost školní družiny nedílnou součástí MPP.

Pedagogický sbor pracuje v tomto složení: ředitel školy, třídní učitelé, externí učitelé dalších odborných předmětů, vychovatelé školní družiny, asistenti pedagoga, externí školní psychologka.

Učitelé waldorfských tříd se pravidelně jednou za týden setkávají na konferencích, na nichž se věnují pedagogickým (studují waldorfskou pedagogiku, zabývají se třídami i jednotlivými žáky, prevencí sociálně patologických jevů) a organizačním otázkám. Jednou za 14 dní se na konferenci setkávají i externí pedagogové.

Ve škole pracuje výchovný poradce pro koordinaci práce s dětmi se vzdělávacími a výchovnými problémy a metodik prevence, který koordinuje práci jednotlivých učitelů v oblasti prevence sociálně patologických jevů.

Další odborný růst učitelů je nezbytnou podmínkou pro přijetí učitele na waldorfskou školu. Naši učitelé se každoročně účastní pravidelných učitelských seminářů organizovaných Asociací waldorfských škol ČR určených pro třídní a odborné učitele, ale i řady dalších kurzů, které se zabývají waldorfskou pedagogikou v širším kontextu s lidskou kulturou a kulturním dědictvím. Při přijetí do kolegia školy si pedagogové volí, jaké formě studia waldorfské pedagogiky nebo prohlubujícího studia antroposofie se budou věnovat.

Školu pravidelně navštěvují odborní mentoři (zahraniční i tuzemští), kteří během svého pobytu přednáší, hospitují a napomáhají odbornému růstu jednotlivých učitelů i celé školy.

Škola usiluje o výraznou spolupráci mezi žáky navzájem, mezi žáky a učiteli i mezi školou a rodinami žáků. Z toho důvodu je kladen velký důraz na projekty. V tomto školním roce se plánují tyto:

Projekty jednotlivých ročníků / celé školy:

Svatováclavská slavnost

Martinská slavnost

Adventní spirála

Pastýřská vánoční hra

Masopust

Vynášení Moreny

Svatojánská slavnost

Měsíční slavnosti (každý měsíc)

Ze zrna chléb

Olympijské hry

Středověká slavnost

O výsledcích vzdělávání svých dětí jsou rodiče informováni každý měsíc na třídních schůzkách. Mohou si také domluvit osobní konzultaci s třídním učitelem a oborovými učiteli. Konzultační hodiny třídních učitelů jsou zveřejněny v systému Edupage a rodiče se o nich dozvídají i na třídních schůzkách. Při nástupu dítěte do školy vedeme s rodiči rozhovory o nezbytnosti partnerského přístupu (škola, jako partner) ve výchově a vzdělávání dětí, podporujeme jejich důvěru v možnost požádání o konzultaci. Tento přístup funguje oboustranně. Vždy preferujeme osobní setkání před jinými formami komunikace a rodiče jsou o tom při nástupu do školy informováni.

Vzhledem k tomu, že je waldorfská škola postavena z velké části na spolupráci s rodiči, jsou tito více či méně angažovaní a pomáhají při organizaci jarmarků i dalších ročních slavností. Pomáhat chodí i do vyučování – například při výuce pletení, háčkování či práce s vlnou. Pomáhají koordinovat rozvoj pozemku budoucí školní zahrady, dávají své podněty ke zlepšení a rozvoji školy. Je zde několik aktivních členů, kteří začínají usilovat o založení rodičovského spolku, což je školou kvitováno.

V některých třídách jsou integrováni žáci vzdělávající se dle vlastního individuálního vzdělávacího programu. Škola dlouhodobě úzce spolupracuje s pedagogicko-psychologickými poradnami a speciálně pedagogickými centry (Kutná Hora, Benešov).

Škola udržuje partnerství s Waldorfskou školou Mistra Jana v Ratibořských Horách, s Waldorfskou základní školou Wlaštovka v Karlových Varech, se školou Lesves v Turnově. Spolupráce probíhá zejména v rovině pravidelné výměny pedagogických zkušeností. Ke sdílení pedagogických otázek dále slouží i kruh Asociace waldorfských škol ČR, jehož je škola součástí již od školního roku 2021/2022, kdy zahájila svůj provoz (tehdy ještě v komunitní formě).

3. MAPOVÁNÍ VÝSKYTU SOCIÁLNĚ-PATOLOGICKÝCH JEVŮ A HODNOCENÍ RIZIK

K mapování výskytu SPJ ve škole využíváme tyto prostředky:

- rozhovory s žáky
- rozhovory s rodiči
- třídnické hodiny
- pravidelné třídní schůzky (1x měsíčně) a konzultace učitelů s rodiči, popř. žáky
- pravidelné konference (každý čtvrtek odpoledne), na nichž se kromě jiného zabýváme zprávami z jednotlivých tříd, rozhovory o dítěti
- přednáškovou činnost pro rodiče a širokou veřejnost
- poradenskou činnost výchovného poradce
- poradenskou činnost školní psycholožky
- předávání informací ŠMP.

Školní metodik prevence shromažďuje informace týkající se prevence sociálně patologických jevů a ve spolupráci s vedením školy, třídními a oborovými učiteli, asistenty pedagoga a vychovateli vyhodnocuje a stanovuje další postup. O průběhu naplňování MPP informuje vedení školy a společně s ním vyhodnocuje aktuální situaci ve škole a ve třídách. Naší snahou je co nejužší propojení pedagogů s činností ŠMP tak, aby se oblast prevence SPJ stala přirozenou součástí života školy.

Je nutné zdůraznit, že **v této oblasti není možné se primárně zaměřit na předávání informací, je nutné působit na žáky ve formě vytváření postojů žáků k problematice a osvojování dovedností komunikace, zvládnání sociálních vztahů a stresových situací, asertivity a odmítání.** Činnostní povaha výuky, projekty, pobyty mimo školu, hraní rolí a další podobné aktivity napomáhají úspěšně témata prevence SPJ zvládnout. Významnou roli hraje celková orientace školy na zdravé školní klima a wellbeing žáků i pedagogů. Klíčovými hodnotami jsou pro nás důvěra, respekt, vzájemné porozumění, otevřenost, svoboda vyvážená odpovědností, ohleduplnost. Takto formované školní prostředí působí samo o sobě preventivně.

Svým pojetím (otevřeností k dětem, rodičům i učitelům) je už samotný ŠVP nastaven tak, aby se v co možná největší míře předcházelo SPJ. Vzhledem k tomu, že jsme školou novou, zaměřujeme se v tomto období na důsledné realizování preventivních témat, o nichž hovoří školní vzdělávací program, a průřezových témat rámcového vzdělávacího programu.

4. REALIZACE A OPATŘENÍ MINIMÁLNÍHO PREVENTIVNÍHO PROGRAMU

K dosažení cílů MPP přispívají následující opatření:

- pedagogický dohled nad žáky je zajištěn před vyučováním a během všech přestávek, dále v době obědů ve školní jídelně a v šatnách po skončení vyučování (prevence šikany, kyberšikany a užívání návykových látek)
- v případě potřeby mají žáci možnost svěřit se se svými problémy jednotlivým vyučujícím, výchovnému poradci, ŠMP

- primární prevence formou rozhovorů, besed, projektů a dalších forem činnostního vyučování
- **jednotliví třídní učitelé průběžně sledují vztahy ve třídních kolektivech, aby byla zajištěna včasná diagnostika a intervence při vzniku šikany a při dalších projevech SPJ; v případě potřeby spolupracují s výchovným poradcem, ŠMP, školním psychologem**
- **třídní učitelé jsou pravidelně proškoleni výchovným poradcem, aby byli schopni včasné diagnostiky i profesionálního přístupu**
- SPJ je možno konzultovat i na pravidelných supervizích pedagogického týmu
- průběžně jsou sledovány často se opakující krátkodobé absence žáků (prevence záškoláctví) a při zjištění případů následuje spolupráce s rodiči těchto žáků
- průběžně jsou sledovány i další SPJ
- učitelé nabízejí všem rodičům možnost individuálních konzultací.

A) OBLAST VÝUKY:

- začlenit učivo stanovené školním vzdělávacím programem do jednotlivých předmětů (zejména):
 - o kamarádké vztahy
 - o dopravní výchova
 - o vztahy v rodině
 - o dodržování psychohygieny
 - o zásady hygieny a zubní prevence
 - o vitamíny a zdravá výživa
 - o péče o zdraví, předcházení úrazům a první pomoc při úrazu
 - o chování v krizových situacích
 - o zařazování činnostních, prožitkových a uměleckých aktivit do výuky
 - o prevence sociálně patologických jevů (návykové látky; alkohol; kouření; rizikové chování; týrané děti; šikana; kyberšikana; porušování práv druhých; nepřátelství vůči lidem vyznačujících se nějakou odlišností – např. rasismus, lidé s odlišnou sexuální orientací, odlišnost kultur; rizikové chování v dopravě; vandalismus; násilná činnost; záškoláctví) v rámci jednotlivých předmětů, které realizují učitelé školy, i s využitím externích lektorů
- zařazovat přírodovědné vycházky do bohaté okolní přírody
- v hodinách přírodopisu se zaměřit také na:
 - o vztahy v rodině
 - o zásady hygieny a zubní prevence
 - o péče o zdraví, předcházení úrazům a první pomoc při úrazu
 - o vitamíny a zdravá výživa
 - o dodržování psychohygieny
- v hodinách tělesné a hudební výchovy důsledně dbát na:
 - o správné držení těla
 - o časovou efektivitu hodiny
 - o nácvik správného dýchání
 - o rozvoj všestranné zdatnosti
 - o posilování těla (ve zdravém těle zdravý duch)
 - o péče o zdraví, předcházení úrazům a první pomoc při úrazu
 - o pokud to počasí dovolí, trávit hodiny tělesné výchovy na hřišti, v lese
- využívat nabídek zájmových útvarů a dalších středisek osvěty

B) ŠKOLNÍ REŽIM A ČINNOST MIMO VYUČOVÁNÍ:

Naší snahou je, aby školní režim a činnosti mimo vyučování byly maximálně funkčním a příjemným prostředím pro děti:

- snažíme se smysluplně využívat přestávky, zejména velké přestávky a volné hodiny
- dbáme na dostatečný pitný režim v rámci jednotlivých tříd, snažíme se jít dětem příkladem
- zařazujeme pohybové a relaxační aktivity do vyučování
- činnost ŠD se odehrává především venku, pokud možno za každého počasí
- začínáme s nabídkou zájmové činnosti (i ve spolupráci s rodiči)
- poskytujeme dětem dostatek časového prostoru pro provádění hygieny (mytí rukou, WC)
- posilujeme sociální vazby, podporujeme kamarádské vztahy, systematicky pěstujeme vztah sounáležitosti se školou
- seznámení s možností sdělit svůj problém odborníkovi na Lince bezpečí, tel.: 116 111 (bezplatné volání)
- seznámení s existencí organizace Bílý kruh bezpečí, **tel.:** 257 317 110

C) PROSTORY ŠKOLY:

Snažíme se dětem vytvořit ve škole příjemné prostředí:

- usilujeme o vytváření esteticky vhodného prostředí, umožňujícího harmonický rozvoj osobnosti dítěte (mj. eliminace „informačního smogu, řád, rytmus)
- ve spolupráci s rodiči malujeme barevně prostory chodeb a tříd a snažíme se, aby výzdoba tříd tematicky odpovídala učivu jednotlivých ročníků
- žáci mají výškově nastavitelný nový nábytek a pro děti, které to potřebují, také „pohyblivou třídu“ (1. a 2. třída – víceúčelové lavice)
- využíváme dětskou tvořivost při výzdobě a podněcujeme jejich aktivitu při výzdobě společných prostor
- instalujeme police, nástěnky na propagaci školy, vystavujeme práce žáků

D) VNĚJŠÍ VZTAHY:

Naší snahou je vytvořit školu otevřenou rodičům našich dětí i veřejnosti, školu, jíž může okolí důvěřovat. Z toho důvodu:

- pořádáme pro rodiče každý měsíc třídní schůzky
- na třídních schůzkách informujeme rodiče o záměrech a způsobech realizace programu
- zapojujeme rodiče do školních (pomoc s organizací či realizací výuky, výzdoba školního prostředí, vedení zájmové činnosti...) i mimoškolních aktivit (jarmarky, slavnosti, podíl rodičů na správě školy...)
- využíváme nabídky jiných škol nebo pořádáme vlastní aktivity pro ostatní malé školy
- pravidelně se účastníme řecké olympiády 5. tříd českých waldorfských škol,
- posilujeme přátelské vztahy s jinými školami
- úzce spolupracujeme s LK Ratolest
- pořádáme přednášky a kulturní akce pro širokou veřejnost
- spolupracujeme s obcí na komunitním rozvoji
- spolupracujeme s PPP v Kutné Hoře, SPC v Benešově, externí psycholožkou PhDr. A. Janátovou, muzikoterapeutem Janem Chromečkem, speciální pedagožkou Bc. Agátou Krauerovou
- informujeme rodiče a další veřejnost o aktivitách školy

- zveme k nám mentory ze zahraničí i z tuzemských waldorfských škol

5. EVALUACE PREVENTIVNÍ STRATEGIE ŠKOLY

Na konci školního roku 2025/2026 proběhne evaluace minimálního vzdělávacího programu 2025/2026.

Evaluace bude zaměřena na všechny cílové skupiny (žáky, rodiče, pedagogy).

Při evaluaci bude využito následujících nástrojů

- rozhovory (se žáky, rodiči, pedagogy)
- dotazníky
- pozorování
- třídnické hodiny (zpětná vazba od žáků)
- analýza školních dokumentů (záznamy o individuálních schůzkách, SPJ)
- SWOT analýza

Při evaluaci se zaměříme na:

- vyhodnocení jednotlivých preventivních aktivit a jejich případné úpravy
- vyhodnocení rozhovorů s rodiči a žáky, s nimiž byly řešeny problémy související s MPP a případná úprava metodiky vedení takových rozhovorů
- vyhodnocení rozhovorů s pedagogickými pracovníky v interním kolegiu nebo s vedením školy
- plánování MPP na následující školní rok

V Ratajích nad Sázavou, 1. 9. 2025

Bc. Kristýna Pazderková,

ředitelka školy